

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfigyelő bizottság felfigyelése mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Lapunk mai számának címszalagjára reáveztük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetési díjhátralékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátralékot az E. G. E., illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevárása nélkül beküldeni sziveskedjenek.

Lisztminőség és buzanemesítés.

Irta: dr. Konopi Kálmán.

A legutóbbi években a gabonakereskedelmi és malomipari érdekeltiség részéről többször hangzott el az a panasz, hogy amióta a magyar gazdák kiterjedtebb mértékben használják a nemesített buzafajtákat: az egykor oly híres magyar liszt nem csekély fokban veszített kiváló minőségéből.

Ez a szemrehányás egy hibás gondolkodási folyamat eredménye, amelyhez hasonló téves megítélések az életben számtalanszor fordulnak elő: két eseménynek egy időben való bekövetkezése gyakran ingerel arra, hogy közöttük ok és okozati összefüggéseket keressünk. Ebben az esetben is igaz volt az az állítás, hogy a magyar (és nemkülönben a román) liszt minősége a legutóbbi években nem eléghette ki a legmagasabb igényeket. Azonban ennek az oka, amint azt mi, gazdák mindnyájan jól tudjuk, nem a nemesített buzák termelése, hanem a kedvezőtlen időjárás volt.

A buza minőségét kialakító tényezők többfélék. Talajminőség és éghajlat, talajmivelés, a tenyésztési időjárás, az elővetemény és trágyázás ebben a tekintetben legalább is éppoly fontosak, mint a termelt buza fajtája. Mert nemesítéssel a buza minőségét ugyanúgy javíthatjuk, mint akármelyik más tulajdonságát, mihelyt ez tüzzük ki munkálataink céljával. Csak hogy ezáltal nem pótolhatjuk teljes mértékben a többi tényezők hiányát.

A növénynemesítőknek három különböző érdekre kell tekintettel lenniük: a gazdák, a malmok és a pékek érdekeire. A gazdák a bőtermőségre fektetik a főszólyt, a malmok magas kiőrési százalékra, a pékek nagy vízkötő képességre, valamint a magas és minőségileg is kiváló sikértartalomra.

A háború alatt a gazdák érdeke egyúttal országos érdek is volt. Nem a termés minősége volt a fontos, hanem a mennyiség. Természetes tehát, hogy akkoriban a nemesített buzák közül azok a fajták voltak legkedveltebbek, amelyek a bővebb termést biztosították. Ámde napjainkban, különösen az exportáló országokban, ismét életkérdéssé vált, hogy nagy tömegű kiváló minőségű buzát és lisztet tudjanak a piacra vinni. Mert hiszen például Romániának csak akkor áldás egy jó termés, ha

buzájának legalább $\frac{1}{3}$ része kiváló minőségű exportáru. Különben nem tudja eladni és megfullad a tulajdon zsirjában. Ezért a gazdáknak be kell érniük azzal, hogy a legbővebben termő fajtákat házi szükségletükre és a belföldi fogyasztás számára termeljék. A kivitel céljaira kiváló minőséget kell termelniük. És ha ez az arány meglesz: akkor a belföldi rendeltetési buza áralakulása is egészségesebbé válik, mert nem nyomja a külföldön elhelyezést nem találó termésfölösleg.

Ugyanezt kívánja a malomipar érdeke is, mert mit használ a magas kiőrési százalék, ha a lisztet nem lehet megfelelő áron értékesíteni?

És most elérkezünk a pékipar érdekéhez, amely ilyenformán országos külkereskedelmi, tehát egyetemes gazdasági érdekévé vált.

De mit jelent az a „jó minőség”, amit a pékipar megkíván?

A nagykereskedelemben legtöbbször három minőségi tényezőről beszélnek: a termőhelyről, tisztaságról és a hektolitersúlyról. A három közül a pékipar szempontjából az első a legfontosabb, mert szoros összefüggésben van a sikértartalommal. A tiszavidéki buza azért ér többet a bánságinál, vagy erdélyinél, mert egy és ugyanazon esztendőben az ott termelt buza valószínűleg több és jobb sikért tartalmaz.

A hektolitersúly körülbelül csak annyit jelent, hogy a malom 100 kg. buzából annyi kg. lisztet tud őrölni, ahány kiló a hektolitersúlya. A sikértartalomról ez az adat nem tájékoztat minket.

A siker mennyiségét és minőségét igen egyszerűen határozhatjuk meg és kívánatos is, hogy a gazdák ezt maguk is meg tudják csinálni. Ennek a módja a következő:

200 gr. buzát addig mosunk erősen dörzsölve, közönséges vízben, amíg a külső héjrétegek leválnak és a mosóvízzel félreönthetők. A buzát erre itatóspapíron megszáritjuk. 2—3 nap mulva egy, az iskolai rajzolásnál használatos fixircsővel bepermetezzük, majd 1— $\frac{1}{2}$ órai száradás után egy kis kézi darálóban 4—5-ször egymásután megdaráljuk. A darát mindannyiszor egy, apáink dohányasztájához hasonló dob szitában (10 sz. Dufour-féle selyemszita) jól kiszitáljuk, amiáltal elegendő finom lisztet kapunk a sikérvizsgálathoz. A lisztet 2—3 napig pihentetjük.

Most a tulajdonképpeni sikérvizsgálat következik.

22 gr. lisztet egy köbcéntiméterbeosztásos pipettából 11 köbcéntiméter destillált vízbe adunk és egy porcellán dörzscsészében porcellánpisztiüllel egyenletes tésztát gyurunk belőle. A gyurás pont 7 percig tart. Erre a tésztát egy pohárba, amelybe előbb belelehelünk, beborítjuk, hogy ki ne száradjon. 23 perc mulva megkezdjük a sikermosást. A tésztából pontosan 30 gr. ot mérünk le, ezt az egyik ke-

zünkbe vesszük és szaporán csepegő víz alatt nyomkodva, kimossuk belőle a keményítőt és a korparészecskéket. Ezt addig folytatjuk, amíg a lefolyó víz tiszta nem lesz. Kezünk alatt finom szitának kell lenni, hogy a netán leváló sikerészecskék azon fennmaradjanak és összegyűjthetők legyenek.

Most már tiszta siker van a kezünkben, amelynek minőségét megvizsgáljuk.

A jó siker világos, sárgás, ha sötétebb, akkor inkább barnába, mint szürkébe játszik. Rugalmas: ha összenyomjuk és ismét eleresztjük, előbbi alakját gyorsan visszanyeri. Ha felhuzzuk az ujjunkra, mint valami gyűszűt és eleresszük: gyorsan felkonkorodik az ujjunk hegyére. Szivós: ha kinyújtjuk, nem szakad el könnyen, de ellenállást tanúsít, mint valami gummiszövet. Vékony hárttyát lehet belőle szét húzni, amely nem egy könnyen szakad el. Ujjunk hegyén kifeszítve, vagy golyóalakra formálva, gyöngyházfényre van.

A rossz siker nem rugalmas, vagy ha rugalmas is, szakadós („rövid siker”). Nem szivós: ha nem szakad el, ellenállás nélkül nyulik, mint az enyv (nyulós siker). Nincsen gyöngyházfényre, nem lehet belőle vékony hárttyát húzni.

Amikor a siker minőségét megvizsgáltuk, leszárítjuk a két tenyerünk között. Eddig kezünknek nedvesnek kellett lenni, hogy a siker oda ne ragadjon. Most felváltva, hol az egyik, hol a másik tenyerünket egy száraz kendőhöz ütögetjük, hogy a felesleges vizet letöröljük. Amikor a siker ragadni kezd, lemérjük a súlyát. A nyert súly ötszöröse lesz a liszt „nedves sikérszázála”, tekintve, hogy 30 gr. tésztából, azaz 20 gr. lisztből mostuk ki. Ez az érték szám igen nagy különbségeket mutathat: van 10 százalékos és 60 százalékos nedves siker-tartalmu buza.

A vizsgálatot tovább folytathatjuk: a sikért kiszárítván és megállapítván a „száraz sikérszázála” is. Azonban a gyakorlati gazdáknak ennyi elegendő arra, hogy árjuk értékét alaposabban megismerjék.

Egyszerű dolog a vízkötőképesség meghatározása is. Ehhez azonban több liszt kell. Az eljárás a következő:

Egy lányszerű lisztbe gömbölyűvégtű botocskával hüvelykujj bőségű lyukat nyomunk, ebbe 10 köbcm. vizet bocsátunk és üvegpálcikával addig kavargatjuk, amíg kenyértészta vastagságú golyócskát formáltunk. Ezt a golyócskát lemérjük.

$$\text{Vizkötő képesség} = \frac{\text{viz sulya} \times 100}{\text{tésztasuly}}$$

Ezekkel a vizsgálatokkal világos belga-zolást nyert az a tény, hogy a nemesített buzák között minőségileg igen kiváló fajták vannak, amelyek a régi tájfajtákat ebben a tekintetben is túlszárnyalják.

„Gazdák” Általános biztosító
Részv.-társ.-nál.

Székhelye: Arad. Aligazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszombat. Elfogad tűz, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatosság, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

A „titokzatos” tejről.

Írta: Dr. Szász Ferenc.

Amióta a vitaminkutatások sok mindentől lerántották a leplet, a mi eddig megmagyarázhatatlan, sőt többé-kevésbé érthetetlen volt, azóta napról-napra szaporodik azoknak a fel-fedezéseknek a sorozata, amelyek az emberi táplálkozás mikéntjét, de magát az emberi életet is szorosan érdeklik.

A nyers tej, illetve az abból készült termékek magas vitamin tartalmuknál fogva nemcsak táplálékok, hanem legfontosabb, ma még mesterségesen nem pótolható *gyógyszerei* lettek az emberiségnek.

Különösen a sajt és vaj az, amelyek a készítés során, hogy úgy mondjam „bidegen” keletkeznek, mert a gyártási eljárások hosszú műveletei alatt egyszer sem melegítetnek fel annyira, hogy a magas hő iránt érzékeny vitaminok kárt szenvedhetnének. De ezenkívül a vajba a savanyu tejtől, esetleg a tea vajnál a mesterségesen szelídített tejsavbaktérium kultúrák igazán élő anyagot visznek a vajba, amely annak vitamintartalmára igen kedvező befolyással van. Ugyanezt mondhatjuk a sajtra is, amelynek erjedése során különböző baktérium kultúrák szerepelnek, mint érlelő tényezők.

Az élesztőnek, ami szintén nem más, mint baktériumkultúra, igen magas vitamintartalma van és mint beri-beri betegség elleni specifikum közismert.

Ezért kézen fekvő, hogy a tej magas vitamin tartalma részben másodlagos eredetű, azoktól a baktérium kultúráktól ered, amelyek benne élnek.

Az aluditej és az ehhez hasonló *joghurt*ról sokat írtak már, mint az élet meghosszabbítóiról is, sőt voltak és vannak, akik a bolgárok hosszú életkorát a joghurt élvezet számlájának javára írják, tagadhatatlanul — nem minden alap nélkül.

Igy lesz lassan lassan a tejből egy bűvös erővel felruházott folyadék, amely azonban még sok megoldásra váró titkot rejteget.

Csak nemrég közölte egész röviden egy német folyóirat ennek okát, hogy miért alszik meg a tej zivatarok alkalmával.

A tej — mint tudjuk — nem olyan oldat, mint a cukor, vagy só oldat, hanem úgynevezett *kolloid-oldat*, amelyben az anyagi részecskék aprók ugyan, szűrőn átmennek, de fizikailag is könnyen kiválaszthatók; (centrifugálás a tejnél) a só, vagy cukor oldatban a só és cukor oly apró részecskékre bomolva van elosztva, hogy ilyen felbontásról szó sem lehet. Zivatarok alkalmával a jelentkező elektromos hullámok a kolloid-folyadékokban, ezeket a részecskéket összehajlítják, a tej megakad. Az említett cikk gyakorlati fontosságot nem tulajdonít ennek a jelenségnek, de mi, akik a sajt gyártással foglalkozunk és a sajt alvadási idejét kinos pontossággal szabályozzuk, önkéntelenül is kérdezzük, nem-e ilyen elektromos hullámok okozzák sokszor a kevésbé sikerült sajtokat.

A rádiót is sok mindennel vádolták már, kérdés nagyobb leadó állomások közelében nem-e befolyásolják a sajt és vaj gyártást az onnan kiinduló erős elektromos hullámok, ez esetben végre egy komoly vádról lehetne szó.

Ezelőtt 16 esztendővel, aki, a ma már testet öltött *azoform ojtásokról* komolyan beszélt, — általában nem vették komolyan; így én is sok derült percet szereztem akkor hallgató társaimnak egy ilyen irányú írásbeli dolgozattal, amit ugyan — le kell szögezmem — Juhász Árpád akkori keüves tanárom komolyan vett.

Hogy az elektromos hullámok szerepe — teszem fel épen a sajtgyártásnál mikor lesz tisztázva, ez még erősen a jövő zenéje. Mi, akik sajtgyártásra vagyunk berendezkedve, elektromos kísérletekkel nem foglalkozunk. A fizikusok, kémikusok laboratóriumaliba való utalása a dolognak csak fél megoldást adna, így vég-eredményében a kérdés még sokáig aludni

fog. Be fog azonban következni az emberi társadalom technikai, sőt szellemi villamosítása is, amikor már az a sok elektromos hullám, ami a levegőt és földet keresztül kasul szeli, komolyan fogja zavaró hatását éreztetni nemcsak a sajtgyártásnál, hanem a termelés olyan ágainál is, amelyekről nem is álmodunk; . . . minden csak idők kérdése! Végre akkor talán sikerülni fog sok minden csodás felfedezés mellett, a *titokzatos tejről* is egészen lerántani a fátylat.

Boldog lesz az a nemzedék, a melyik megéri!

Az új vámtarifa előkészítése.

Közgazdasági életünk képén vörös vonalként húzódik át a vámkérdés. Nemcsak a gazdaközönség panaszszavát halljuk állandóan már kezdetől fogva a rossz konjunkturák miatt, hanem az iparos és kereskedő világból is felhangzik a kivánság megfelelőbb tarifák után. Az új vámtörvény életbe lépte után is jellemző tünet, hogy a közgazdasági sajtó napirendjén mindegyre ott találjuk a vámrevíziót, a vámtarifa módosításának égető kérdését. Az új pénzügyminiszternek is legelőbb gondját látszik képezni a vámtarifa revíziója, a Monitorul Oficial julius 16 iki számában rendeletet adott ki, melyben a vámtarifa módosítását, annak kereteit készíti elő. A vámtarifa megszerkesztésére felállítja a legfelsőbb vámbizottságot, melynek hivatalból való tagjai között ott van a földmivelésügyi miniszterium egy képviselője s az Erdészeti Vezérigazgatóság egy delegáltja. Az egyes termelési ágak képviselői között a mezőgazdaság részéről ott vannak a kamarai központ 2 képviselője, a Mezőgazdasági Szövetkezetek központjának 1, a Mezőgazdasági Szindikátusok Központjának 1 képviselője. A bizottság az egyes áruosztályok szerint a munkálatok gyors elvégzése érdekében albizottságokat delegál. Ezeknek joguk van a tárgyalás alatt levő áruosztály képviselőit meghívni és szakértőket meghallgatni. „A bizottság — a rendelet szerint — munkaprogramját köteles úgy megállapítani, hogy a vámtarifa a *legközelebbi* rendes ülészakban a törvényhozó testületek elé legyen terjeszthető, miután a tervezetet a *kereskedelmi* kamarák tudomására hozták.” Az új vámtarifa vezérelveit a legfelsőbb vámbizottság állapítja meg, melyet a minisztertanács hagy azután jóvá. A vámtörvényt is módosítják, hogy összhangba kerüljön a készítendő vámtarifával. A rendelet kifejezi, hogy ez a vámtarifa fogja alapját képezni az ország vámtarifa politikájának a kereskedelmi szerződések megkötésénél.

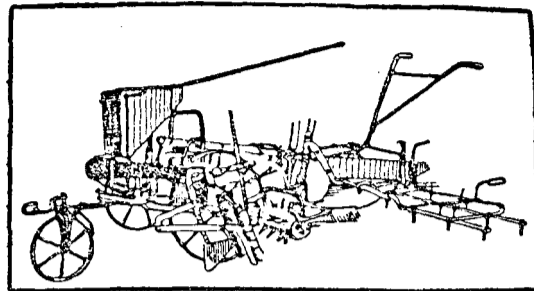
Az új vámtarifa előkészítésével kapcsolatosan felkérjük a gazdaközönséget, hogy a régi vámtarifa tulsáaira, hibáira tegyék meg megjegyzéseiket s kívánalmaikat juttassák el mielőbb egyesületünkhöz, hogy a sérelmeink orvoslását és javaslatainkat illetékes helyre kellő időben eljuttathassuk. Szeretnők remélni, hogy végre elkészül egy olyan normális és az ország gazdasági viszonyainak megfelelő vámtarifa, melyben mezőgazdasági érdekeink is kelően kifejezésre jutnak s tönkre jutott mezőgazdaságunk jobb időknek nézhet majd elébe.

Egy új találmányról.

A gazdasági gépek fejlődésének történetében egy új fejezethez jutottunk ma, amikor olvassuk pld., hogy a párisi nemzetközi mezőgazdasági gépkiállításban olyan arató gépet mutattak be, amely mindjárt ki is csépli a gabonát. Ezt a gépet a múlt héten Bukarest mellett is bemutatták egy gazdasági gépbemutató kapcsán.

A gazdasági gépek közül évszázadok óta csekély fejlődést mutatott az eke, noha ez a leggyakrabban használt és legkevésbé nélkü-

lözhető gazdasági gép. Sokan foglalkoztak már az eke több oldalú használatosságának kérdésével és most *Borbély János* kalotaszentkirályi kovács-mester állított össze egy érdekes gépet, amely úgy teljesítő képességénél, mint olcsó áránál fogva bizonyára magára fogja vonni a gazdaközönség figyelmét. A gép szánt, vet, boronál és porhanyit egyidőben. Könnyű, sulya mindössze 140 kg., két ló, vagy két ökör is vontathatja. Amint a mellékelt ábra mutatja, az

eke gerendelyére két csoroszllya van szerelve, amelyek a rögöket szétdarabolják. Az eke a kormánylemez kellő hajlásával jól fordít. Az ekére vető-szerkezet is van szerelve, amely mögött levő fogas henger annyira porhanyítja a talajt, hogy az utánna akasztott boronának már kevés dolga akad. A vető szerkezet beállítható sorba- vagy szorva-vetéshez. A géppel egyaránt lehet vetni gabonát, kukoricát, répát stb. A szerkezet a vetőmag nagyságának és mennyiségének megfelelően állítható be. A vetőszerkezet leszerelhető, ha nem szükséges. A gép szerkezete olyan egyszerű, hogy egy gyermek is, ha rá néz, könnyen megérti annak szerkezetét és működését. Előnye a gépnek, hogy egyszerre több munkát végez és így a gazda pénzben, időben és vetőmagban egyaránt megtakarítást ér el. A gépet még nem gyártják nagyban, feltalálója 12000 leiert szállíthatná, ha vagy 50 darabra megrendelést kapna. A képünkön bemutatott modell a próba alkalmával kifogástalanul jó munkát végzett és hogyha azt az egyszerű kovácsműhely helyett modernül, a technika vívmányaival fészereit gépgyárban állítanák elő, bizonyára tudnának még rajta tökéletesíteni és ezáltal használhatóságát is fokozni. Az érdeklődők számára a feltaláló szívesen szolgál felvilágosítással, ezért címét is ide írjuk: *Borbély János* kovácsmester, Zamsánraiu, jud. Cluj. Kalotaszent király, Kolozs megye.

Törvények, rendeletek.

Az új bortörvény ismertetése.

Folytatás.

VIII. Fejezet.

A laboratóriumok működése.

64 cikk. A vegyelemzéseket a miniszterium által felállított laboratóriumok végzik.

A vegyelemzésnél használt eljárást az állandó bizottság határozza meg.

A laboratóriumok kötelesek legfeljebb 15 nappal a minták vétele után, a miniszterium viszaélések meggátására felállított ügyosztályának a vegyelemzések eredményéről jelenténi tenni.

A jelentés az ital teljes vegyelemzését kell, hogy tartalmazza és a vegyelemzés végrehajtásából levont következtetéseket.

Ha a jelentés a meghatározott idő alatt be nem érkezik, az a zár alól való feloldást jelent.

65. cikk. A vegyelemzés eredményét a miniszterium viszaélések meggátására felállított ügyosztálya által hozza tudomására annak, aki a mintát vette.

A miniszterium saját kezdeményezéséből, vagy a mintát vevő ügynök kérésére elrendelheti az ellenvegyelemzést egy autorizált laboratóriumnál, amely célból annak sürgősen megküldi a megyei mezőgazdasági ügyosztály őri-

zetében, vagy a minisztérium visszaélések megállítására felállított ügyosztályának őrizetében maradt mintát.

Kihágást eljárás.

66. cikk. A jelen törvénnyel vagy annak végrehajtási utasításával szemben elkövetett kihágások megállapítása a jelen törvény 60. cikke alapján két példányban elkészített jegyzőkönyvek alapján történik, amelyek közül egyet a kihágást elkövetőnek kell elküldeni, a másikat pedig a minisztérium visszaélések megállítására felállított ügyosztályának.

A minisztérium az állandó bizottságnak a jegyzőkönyvről adott véleményezése alapján, miniszteri végzéssel a jelen törvényben megállapított büntetéseket alkalmazza.

Mintavétel esetében, ha a vegyelemzés eredménye pozitív, (hamisított vagy szabálytalanul készült), miniszteri végzéssel alkalmazza a jelen törvény büntetéseit a jegyzőkönyv és a vegyelemzés alapján az állandó bizottság véleményezése után.

A miniszteri végzés a közléstől számított tíz napon belül megfeleltethető.

A fellebbezés azon törvényszékhez nyújtandó be, amelynek területén a kihágást elkövetették, amely aztán sürgősen, soron kívül és ellenmondás nélkül ítélt.

67. cikk. A minisztérium meg nem felelbeztet határozata végrehajtható. Enyhítő körülmények figyelembe nem vétetnek.

A miniszteri határozatot a pénzügyminisztérium szervei hajják végre az állami végrehajtási törvény szerint.

Az esetben, ha a kihágást elkövető a végzést megfeleltette, a minisztérium azonnal elküldi a vonatkozó iratokat az illetékes törvényszéknek.

68. cikk. A törvényszék a körülményeknek megfelelően elrendelhet egy ellen-vegyelemzést, amely egy állami autorizált laboratóriumban végzendő 3 autorizált vegyi szakértőből álló bizottság által, kik közül kettőt a törvényszék nevez meg és a harmadikat a kihágást elkövető választja ki a törvényszék által összeállított névsorból.

Ezek a megállapított különleges eljárás szerint kötelesek eljárni. Megállapításaikat a minta vételétől számított legfeljebb 15 nap alatt kötelesek betérjeszteni a törvényszékhez.

Az a fél, akinek megengedték az ellen-vegyelemzést, köteles ezen engedély megsemmisítésének terhe alatt az illető laboratóriumba beküldeni a nála őrizetben hagyott lepecsételt mintát az ellenvegyelemzés elrendelésétől számított öt nap alatt.

69. cikk. Az ezen törvényből eredő perekben a bíróságok kötelesek megidézni a minisztériumot (visszaélések megállítására felállított ügyosztály) és az illető szőlészeti szindikátust.

70. cikk. A büntetések, valamint az elkövetett itatok és anyagok ellenértéke a jelen törvény alapján a pénzügyigazgatósághoz fizetendő be és a megyei mezőgazdasági alapjára vételezendők be.

Ezen bevételekből a megyei mezőgazdasági bizottságok a végrehajtási utasításban meghatározott feltételek mellett jutalmat adnak azon ügynököknek, akik a hamisítókat és a kihágást elkövetőket leleplezték.

Ezek a bizottságok szubvencionálják a vegyelemzésekkel megbízott laboratóriumokat, fizetik az oly ügynököket, akik más közigazgatási javadalmazásban nem részesülnek és fedezi a jelen törvény alkalmazásánál felmerült alkalmi költségeket.

71. cikk. A kis- és nagykereskedők mentesíthetők a megállapított visszaélésekre alkalmazott büntetésektől, hogyha számlával, levéllel és szállító által aláírt és lepecsételt mintával igazolják, hogy a nálunk talált hamisított árukat úgy kapták a nagykereskedőtől, vagy termelőitől.

A tanuval való bizonyításnak helye nincsen.

72. cikk. A minisztérium és a szőlészeti szindikátusok mint magánvádlók is felléphetnek, vagy a polgári törvényszékekhez keresetet adhatnak be, hogy a polgári jog szerint kártérítést kérjenek mindazon visszaélési esetekért, amelyek e törvényben foglaltatnak.

Hordók és ürmértékek hitelesítése. Az ipari és kereskedetmügyi miniszter idei 5418. számú rendeletével a hordók és ürmértékek hitelesítésére új rendszert vezet be. A rendelet a hordók hitelesítésének érvényességét két évben állapította meg. A miniszteri határozat értelmében a hitelesítés alá eső összes hordók, beleértve a sörös hordókat is, az eddigi rendszer alapján nyernek hitelesítést, a jelzés azonban nemcsak a folyó évre, hanem a következő évre is szól. Az új hordókat ugynevezett primitív hitelesítéssel látják el, amely a hitelesítés évére érvényes, a következő évben aztán az új, vagy javított hordókat rendes hitelesítés alá kell vonni. A rendelet szerint szigorú büntetés vár azokra, akik a hordók és ürmértékek hitelesítését elmulasztják. Emlékeztetése hozza a hatóságoknak és a kereskedőknek, hogy a mérlegelésről szóló törvény alapján az eladás a kerülő bor, likőr és egyéb zárt palackokat etikettekkel kell ellátni, amely pontosan feltünteti centi, vagy milliliterekben az üveg irtartalmát. A zárt palackokra alkalmazni kell a raktár cégjelzését is.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Köblös István Magyarernemegye, Kleindl Jakab Pankota, Buchinger Mihály Zabola, Berkl József Kolozsvár.

1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: Köblös István Magyarernemegye, Káptalani Urad, Józsaágkorm. Nagyvárad, Kleindl Jakab Pankota, Buchinger Mihály Zabola, Fülöp József Bun, Berkl József Kolozsvár, gr. Bethlen Bálint Keresd (50 lei). Lőrincz Sándor Futásfalva (50 lei).

Irodalmi Szemle.

A gazdálkodás technikája. Irta: Korányi János. Egy enciklopédiaszerű összefoglaló munka, mely könnyen megérthetően ábrákkal illusztrálva magyarázza a mezőgazdálkodás technikáját. Tárgyalja a földmérést, a gazdasági építészeti, az út-, vasut-, hidépítést, a vízépítést, a talajjavítást, gazdasági gépeket és üzemeket, az elektronomiát és a gazdaságok berendezését. E könyv összefoglalja mindazon technikai kérdéseket, amelyek egy gazdaság berendezésénél, üzembehelyezésénél és a meglévő berendezések javításánál, kicserélésénél a legmodernebb szempontok szemelgett tartásával felvehetőek. A könyv 200 oldalon 78 ábrával, 3 (tervráj) melléklettel folyó év augusztusában megjelenik. Ára 600 lei, mely két részletben fizetendő: 200 lei az előfizetés megtételekor, 400 lei pedig a könyv átvételekor. E hézagpótló munkát a legmelegebben ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe. Előfizetéseket egyesületünk titkári hivatala készséggel közvetíti.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs. Cluj-Kolozsvár, Piata Unirel (volt Mátyás király-ter) 7. sz.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkél 77 millió lei. Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takaréki és hitel Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Áruaktaral a vasu mellett.

Vegyes közlemények.

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomása július hóra vonatkozóan az időjárást illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnyomás 721 m/m volt a hó 26-án, a minimum pedig 706,7 a hó 10.-én. A legnagyobb meleget +35,1°C. t. 2-án észlelték, a legkisebb meleg pedig 28.-án +10,0°C. volt. A július haviközéphőmérsékletet +19,82°C. ban állapították meg. A legnagyobb csapadék 19.-én 41,7 mm. volt. A csapadék egész havi mennyisége 118,7 mm., a csapadékos napok száma 15 volt.

A bortörvény módosítása. Lapunk utóbbi számaiban sorozatos közleményben ismertettük a Garofild-féle új bortörvényt. E törvény egyúttal a szeszgyártásra is vonatkozik. A szeszgyártásra vonatkozó részét a törvénynek a kormány módosítani fogja. Ezért annak végrehajtását további intézkedésig felfüggesztették.

A kivándorolni készüők figyelmébe! Az Erdélyi Gazdatöbbrendben rávilágított azokra a sulyos gazdasági állapotokra, amelyek a Székelyföld lakosságát nagymértvű kivándorlásra készítik s amelyek a székely népünket lelkelen emberkufárok szabad prédáivá teszik. Ugyanakkor akciót indítottunk kivándorolni készüők népünk lehelő megmentésére. Törekvésünk már eddig sem volt hiábavaló. Megérkezett egyesületünkhez az első levél, melynek írója kész örömmel alkalmazna gazdaságában egy népeőbb székely családot. Az ajánlatot érdemesnek tartjuk egész terjedelmében közölni. Az ajánlattevő kiköti, hogy legyen a családban a családfőn kívül két 17—20 éves fiu, de ha ezenkívül leány, vagy kisebb gyerekek volnának, a gazdasági munkák végzésénél a család keresetét napszammunkával (gyomlálás stb.) sokszorosíthatják. A három férfiszemély után a járandóságok a következők: 2 téli és 1 nyári, összesen 3 marhatartás, havi 12 véka gabona premonda, gyapju, 1 hold buza- és 1 hold kukuricaöld bevetve, 1 hold tetszesszerű művelésre mag nélkül, valamint résziben kaszáló és kapáló, amennyit a gazdasági munkálatok elhanyagolása nélkül elvégezhetnek. Résztes művelés egy résszel mindig olcsóbb, mint az idegenek részére. Késpénzletés és egyéb járandóságok, mint pl. lakás (2 szoba), fűtés, világítás, só stb. külön megállapodás tárgyát képezik. Egyedüli kikötés a feltétlen engedelmesség és katonai pontosság. Az állás akár azonnal, de legkésőbb 1928. január 1.-ig elfoglalandó. Az elhelyezés iránt érdeklődők forduljanak közvetlenül a következő címhez: Finta Miklós Andor földbírtokos, Turda, jud. Turda. Iml az első mentő sajka megjelent. Reméljük, hogy a többi sem fog késni.

„Nem lesz pénz se utakra, se iskolákra, röviden semmire.“ A kamara hétfői gyűlésén az 1927. évi költségvetési felesleg elosztásáról szóló törvényjavaslat került tárgyalás alá. Willer József dr. felszólalásában hangsúlyozza, hogy a kisebbségi egyházak és iskolák kimaradtak azok sorából, kiket a földreformtörvény szerint el kellett volna látni földdel. Az Avarescu-kormány nem fukarkodott ígérettel az állam anyagi támogatását illetőleg, azonban minden elmaradt. Azért amiért a kisebbségek és a románság között kultúra és nyelvi különbségek vannak, nem kívánható, hogy lemondjunk kulturánkról és iskoláinkról. Kéri tehát, hogy a kisebbségi egyházak és iskolák részére vételessék fel a költségvetésbe bizonyos összeg. *Bratiana* Vintilla pénzügyminiszter kereken megtagadja az igény kielégítését többek között ezeket mondva: *az Avarescu-kormány tékozlását még másfél évig fogja nyögni az ország. A költségvetési feleslegből másfél éven át senki sem kap semmit. Nem lesz pénz se utakra, se iskolákra, röviden semmire. S miért? Az avareskánus tékozló kalandorság miatt.* Ha ez így van, miért nem

lép fel a kormány a „kalandorok” ellen? Mind ezekre tárgyilagossággal megjegyzésünk csak az lehet, hogy ha a liberális kormány az avareskánusokat vádolja az állam pénzének „eltérítésével”, ez pedig az előző kormányokat illelné ilyenféle váddal, ott találjuk a sorban a volt kormányok között a liberálisokat is. *Ami kulturánk és iskolánk nem lehetnek ennek az esetleges helytelen pénz felhasználásnak okai!* Különben is a magas utadók, az egyes szekerék és igavonó állatok után eső 250 lejeből a legszigorúbb eszközökkel behajtott milliárdokból stb. és egyéb adókból még mindig kell, hogy legyen a kormánynak az illető célokra pénze. Szomorú dolog, hogy népünk verejtékező munkájának pénzüriékből éppen a gazdasági élet vérkeringését jelentő utakra nem telik és kulturájának nemhogy előbbre vitelére, hanem még fenntartására sem jut. Mert... „nem lesz pénz se utakra, se iskolákra, röviden semmire!”

A kormány elhatározta, hogy a kiviteli illetékeket felére csökkenti. Arról még nincsen értesülésünk, hogy a vámrevízió mikor lép életbe és milyen árukra fog vonatkozni, annyi bizonyos, hogy a gabonaneműekre, élő állatokra és fára ki fog terjedni. Utolsó ideje, hogy az árak további zuhanását valamilyen eszközzel megakadályozza a kormány, mert ma rohamlépésekben halad a mezőgazdasági termelés a katasztrófa felé.

Hogyan segít a Credit Rural a gazdákon? Korábban ismertettük volt a Credit Rural, zöld hitel nyújtásának feltételeit. Több kísérlet után azonban arról győződünk meg, hogy az erdélyi magyar gazdák és földművesek nem számíthatnak olcsó kölcsönre. Most arról értesülünk, hogy több szilágyvármegyei gazda fordult a Nemzeti Bankhoz zöld hitelért. Kuriozumképpen közöljük, hogy négyrendbeli megkereséssel, amikor már a kért kölcsönök kiutalását várták a gazdák, ilyen meg ilyen bizonyítványok bekérésével tolták az ügyet a bank, míg a végén a kölcsönt nem adta meg. — Először is beküldöttek a gazdák 15,000 lei szakértői díjat. Rendre bekérték a gazdától a születési és házassági bizonyítványt, a birtokvételi szerződést, a kisajátítás alól mentesítő bizonyítványokat, a birtok békés használatát igazoló községi bizonylatot, bizonyítványt az adók összegéről és azok pontosan való fizetéséről, igazolást arról, hogy a birtok nincs bérbe adva, az erdő nincs kitermelés alatt, az ingatlan nincs igényperrel megtámadva, hogy román állampolgár é az illető, szerződés képes-e, nem áll-e gondnokság vagy csőd alatt, ilyen címen nincs ellene a törvényszékhez, vagy járásbíróshoz kérvény beadva, házassági szerződés kötéséről az esetleges hozomány tekintetében, ha hozomány nincs, arról is igazolás kell, ha a birtokon bekebelezés van, arról hiteles másolatot, az Agrár Comitetul-tól igazolványt, amellyel az esetleg kisajátított birtok feloldását igazolja, bizonyítványt kellett arról külön, hogy a birtok esetleges terhei törölve vannak. Elképzelhető, hogy egy bizonyítványbeszerzés is milyen körülményes, mindeniket írásban, bélyeges beadványban kell kérni, s így is mindenikért külön legalább háromszor kell járni. Mindezt beszerezték a szilágy megyei gazdák, pénzt és időt nem kimélve, kölcsönt azonban még sem kaptak.

Mindenütt letörtek a kontárok. csak a mezőgazdaság szabad préda mindenkiné. Az általános gazdasági leépítéssel kapcsolatban megkevesebbédett a keresési lehetőségek száma, kevesebb a munkaalkalom. A vállalkozók százan kapnak egy ajánlaton. A munkaadó is lehetőleg legolcsóbb módokat választja. Nem csoda tehát, hogy az egyes érdekcsoportok úgy igyekeznek biztosítani megélhetésüket, amilyen eszközökkel csak tudják. Egyes megyéket, területeket foglalnak le, *zárolnak* maguk számára. Azonkívül az egyre erősödő *kontárkodás* ellen is igyekeznek küzdeni. Így a szabó-, építő- stb. iparban igen

eredményesen küzdenek a kontárok ellen. *Csak éppen a mezőgazdasági foglalkozás az a termelési ágazat, amelybe mindenki szabadon beletartózkodik, sőt éppen a hivatásos, szakképzett művelői a földnek azok, akikkel a többi termelői szakcsoportokkal szemben a legnagyobb igazságtalanság történik. A gazdasági törvényes földigénye még mindig csak trott malaszt.* Egy mérhetetlen mennyiségű, kiváló teremtő energia megy így tönkre. Régi törvény már az agrártörvény, azóta sok földművelés körébe vágó törvény született. Már a Garolli-déle törvények hatálytalansága folyik. Egyre jönnek új rendelkezések, de a régi méltánytalanság még mindig fenn áll, legfeljebb ujakkal szaporodott.

A Gazdák Általános Biztosító Intézet R.-T. közgyűlése. A Gazdák Általános Biztosító Intézet R.-T. folyó évi július hó 28.-án tartotta meg Aradon rendes közgyűlését *Kintzig* János elnöke alatt. *Kintzig* János meleg hangú megnyitója után a részvénytársaság üzleti jelentését *Leőkés* Béla vezérigazgató ismertette. A jelentés az intézet örvendetes fejlődéséről számolt be, részletesen rámutatott egyes üzletágakban elért eredményekre. *Vlád* Sándor felügyelőbizottsági elnök olvasta fel ezután a felügyelőbizottság jelentését s a közgyűlés mindkét jelentést elfogadva a megüresedett két igazgatósági tagsági helyre *Gróza* Pétert és *Buşuloscu* Demeter részvényeseket választotta meg.

PIAC

Gabonaárak

feladóállomásról métermázsánként:
Buza Erdélyben 750—800, Bánátban 730—760, Regátban 720. Rozs Erdélyben 650, Bánátban 600—620. Takarmányárpa Erdélyben 520, Bánátban 500—550, Regátban 540—550. Sórárpa Erdélyben 600, Bánátban 600, Regátban 655. Zab Erdélyben 520, Bánátban 480. Kukorica Erdélyben 510—520, Bánátban 510—520, Regátban 400—450.

Állatárak

kg.-ként élősúlyban:

Exportmarha 20 lei, vágóökor 18, selejtes vágómarha 15 lei, jármos ökor exportra 22 lei, jármos ökor belföldre 20, növendékmárha 14, bivaly 12.

A borpiac szilárd. Aradhegyaljai bor Maligándfokonként 1.85 lei. Szőlőtermés a legutóbbi hetek kedvező időjárása folytán minőségileg sokat javult. Az időjárás továbbra is kedvezőnek ígérkezik. Mennyiségileg a termés még közepesnek sem mondható.

Műtrágya árak (külföldi áru) Szuperfoszfát 18 százalékos, vízben oldható százalékos kg.-ként 23 lei, vagy 100 kg.-ként 414 lei. Árak waggontételekben leadó állomásról értendők. Kálisó, 40 százalékos, waggontételekben magyar határállomásról elvámolva 100 kg.-ként 510 lei, vagy dicsőszentmártonból 100 kg.-ként 550 lei. Mésznitrogén, Dicsőszentmártonból, 100 kg.-ként, 18—20 százalékos 740 lei. 10.000 kg. vétele esetén az ár leadó állomásról értendő.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei. Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Eladó hatvani nemesített buzavetőmag szamosfalvi gazdaságunkból. Ára vevő szakjában ab Cluj állomás 100 kilónként 1200 lei. Megrendelések az összeg és szakok előzetes befizetése mellett — míg a készlet tart, — a megrendelések sorrendjében eszközöltetnek. A szál-

lítás azonnal kezdetét veszli. Bognár és Szántó r. t. Cluj-Kolozsvár. 61

Nagyobb gazdaságban november, vagy január 1-re állást keresek. Jelenben 300 holdas birtokon ispanyszámtartól állást töltök be. Cim Nemes István, Lopadea-Nouă. 57.

Sürgösen eladó!

Unicum Drill 17 soros vetőgép,
Clayton-Schuttleworth lógerebbe,
Rieger-backerrosta, nagy kazalponyva,
Almazuzó malom és prés
mind teljesen újak.

BABÓS IMRE-féle

szabadalmazott

THERMOS-jégszekrények

Előnyös árak.

Babós és Társai fióközet,

Cluj-Kolozsvár, Galamb-uca 1.

Telefon 341—536.

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen
alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly
ilonca, valamint

a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű
ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méréggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű
ellen.

CAPORIT istállók dezinficálására
járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban
és szakmabelli cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.

Timisoara, I. Bánati palota.

Kolozsvár: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE,

Cal. Reg. Ferdinand 99,

URADALMI INTÉZŐ

Jó referenciával állást keres. A gazdálkodás
minden szakában jártas. Esetleg részes
gazdálkodást is vállalna.
Megkereséseket „Intéző” jellegre RUDOLF MOSSE,
Oradea kérek.

Minden modern gazdaságban a
szuperfoszfát-
műtrágya

nélkülözhetetlen. 150 kg. kiszó-
rásával holdanként 200—300 kg.
terméstöbblet érhető el.

„PHÖNIX”

Fabrica de acid sulfuric și produse
chimice Soc. An. — BAI-MARE.

54